

За документацију

Координација поступака преко арбитражне клаузуле у подизвођачком уговору

У случајевима када наручилац закључује уговоре са више лица (пројектанти, извођач, изјављивач) за изградњу једног објекта може доћи до посебних проблема у погледу решавања спорова. Да би се избегао сукоб између различитих арбитражних или судских одлука уједино би било да сви спорови проистекли из извршавања различитих уговора на истом инвестиционом подухвату буду подвргнути идентичним процедурама пред истим судом или арбитражом. “Хармонизација” процедура решавања спорова изгледа нужна не само у случају разлика у правним системима, већ и у неспоразумима у погледу квалитета услуга, радова, изјављивача, преноса технологије. Међутим, координација процедура решавања спорова у оваквим ситуацијама налази на озбиљне процедуралне препреке. За сада су ретке земље чије би право дозвољавало односно налажало стварање процедура решавања спорова из једне пословне трансакције (а међу различитим учесницима подухвата) пред једном арбитражом или судом. Ошуда је потребно уговорима, колико је то могуће, организовати “вишестрану” арбитражу.

Такви се покушаји чине и код уговора између главног извођача са подизвођачем, јер је чињеница да се решење спора из уговора о грађењу (између наручиоца и главног извођача) не тиче само извођача и наручиоца; интерес за исход спорне ствари има и други учесник у послу – подизвођач, ствара у другом уговорном односу. У пракси се траже решења да се смањи ризик сукоба одлука у споровима између изјављивача сложених послова. У уговорној пракси шире се неке од замисли - иако се дошло до идеје да подизвођач буде консултиран у именовању арбитра кога одређује главни извођач, ие у одређивању пуномоћника главног извођача у спору са наручиоцем. Друга могућност је да подизвођач именује свог представника који сарађује са заступником или пуномоћником главног извођача. Уговорна одредба треба да предвиди дужности подизвођача да пружи помоћ главном извођачу у оним питањима вођења спора која се тичу подиз-

вођачких радова (обезбеђење доказа, објашњења). Но, то не значи да се оваквим решењем постигне да одлука суда или арбитраже у спору главног извођача и подизвођача буде потпуно сагласна са одлуком донетом у спору извођача и наручиоца у истим стварима.

У међународној пракси су се појавиле арбитражне или пророгационе клаузуле које су узеле у обзир неке од проблема у усклађивању поступака за решавање спорова међу учесницима сложених грађевинских и других подухвата; пример једне такве одредбе из уговора између главног извођача и подизвођача следи:

(а) Уколико се спор међу странама не може решити мирним путем, биће коначно решен по Правилнику _____ арбитраже.

(б) Главни извођач је дужан да користи правна средства по одредбама основног уговора уколико се спорно питање, које се односи на подизвођачке радове, не може са наручиоцем споразумно решити.

(в) Подизвођач је дужан да главном извођачу о свом трошку пружи сву потребну помоћ за вођење спора по одредбама основног уговора који се тиче подизвођачких радова, без обзира да ли је спор покренут према одредбама претходног става (б) или га је покренуо наручилац. Уколико је предмет спора извршење или неизвршење подизвођачких радова или пропуст да се они уредно изврше, подизвођач је дужан да сноси све трошкове спора.

(г) Подизвођач је дужан да главном извођачу о свом трошку пружи сву потребну помоћ у вођењу спора по одредбама пратећих уговора које је главни извођач закључио у вези са основним уговором (уговор о конзорцијуму са локалним партнерима, уговори са другим подизвођачима, уговор о осигурању и сл.) који се на било који начин тиче подизвођачких радова.

(д) Подизвођач је дужан да у свему поступа по одлуци органа за решавање спорова из уговора са наручиоцем, уколико се она односи на подизвођачке радове као да је он био странка у спору. Исто важи и за одлуке органа за решавање спорова по претходном ставу (г).

(ђ) Главни извођач је дужан да консултује подизвођача о арбитражу кога именује по одредбама правилника из става (а).

(е) Главни извођач је дужан да подизвођачу редовно и благовремено доставља све поднеске које подноси арбитражи и поднеске које прими од арбитраже од носно од друге стране у поступку, те да узме у разматрање евентуалне примедбе и предлоге које подизвођач у вези са њима буде ставио.